

BOLALAR TEKSTIL BUYUMLARINING SIFAT VA XAVFSIZLIGI VA ULARNI SERTIFIKATLASHTIRISH

Komolova Muxlisa O'tkir qizi

Toshkent kimyo-texnologiya instituti magistri

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7198318>

Annotatsiya. Mazkur maqolada bolalar tekstil buyumlarining sifat va xavfsizligi hamda ularni sertifikatlashtirish tizimiga alohida to'xtalib o'tilgan. Maqola davomida sifat va sertifikatlashtirishga alohida to'xtalib o'tilgan.

Kalit so'zlar: sifat, sertifikatlash, seriya, xalqaro standart.

Bilamizki, boshqa tekstil buyumlariga qaraganda bolalar tekstil buyumlarining sifat va xavfsizligi muhim ahamiyatga egadir. Chunki bolalar buyumlari nozik matolardan va xom-shyolardan tayyorlanadi. Ularni sertifikatlash jarayonida sifat va xavfsizlik masalalariga alohida to'xtalib o'tiladi. Xo'sh sifat o'zi nima, shu tushunchaga quyida to'xtalib o'tamiz.

Ikki asrdan ko'proq "sifat" va "sifat menejmenti tizimi" biznes olamida yetakchilik qilayotgan so'zlardan biri bo'lib kelmoqda. Ko'plab konsultantlar o'zlarining karyerlarini shu mavzular atrofida qurishadi va biznesdagi sifat masalalariga yangi tashkilotlar jumladan, Amerika Sifat Jamiyati va 6 belgi konsultati javobgardir. Xalqaro standartlashtirish tashkilotlarning ISO9000 seriyasidagi standartlarini sifatni boshqarish bo'yicha milliy tashkilotlarning tajribalarini umumlashtiradi. U ixtiyoriy korxonaning barqaror sifatga erishishi uchun asos hisoblanadi. Biznesdagi sifat tushunchasi yig'ilgan pul va qo'shimcha daromadga o'z e'tiborini qaratadi, ya'ni tashkilotlar bilishadiki, agar ular mahsulot ishlab chiqarayotgan jarayonda xatolarini bartaraf etishsa va sifatni optimal darajada ko'rsatsa xaridorlarning xohishlarini qondirishgan bo'ladi.

Sifat nima? Amerika Sifat Jamiyati ta'rifiga ko'ra, "sifat" quyidagicha ta'riflanadi:

- Xaridorlarning mahsulot yoki xizmat dizayni haqida tushunchalarining asosi va qanchalik darajada shu dizaynni asl xususiyatlariga mos kelishi;
- Mahsulot va xizmat taklif qilingan va o'rnatilgan ehtiyojlarni qondirishi;
- Tashkilot ichida majud ehtiyojlarni muvofiqlashtirishga erishish.

Sifat tizimi menejmenti nima? Sifat tizimi menejmenti (STM) boshqarish texnikasi bo'lib, ishlab chiqaruvchilar bilan aloqa qilishda ishlatiladi, ya'ni mahsulotlar va xizmatlar sifatini talab qilinganidek ishlab chiqarish va ishlab chiqaruvchi faoliyatiga ta'sir qilish, ya'ni sifat xususiyatlariga ko'ra ishni yakunlash.

Korparativ madaniyatga e'tiborni qaratishga ko'maklashish Sifat muhimligi nega kerak? Biznesda omadga erishish uchun raqiblaringiz raqobatbardosh narxlarni qo'ya olgan bir paytda tashkilotingiz yuqori sifatli mahsulot yoki xizmat

ko'rsatishni amalga oshirish kerak. Sifat kompaniyaning omad kaliti ekan, sifat menejment tizimi joriy sifat darajalari bilan tanishishga va xabardor bo'lishga, sifat vo'yicha xaridorlarning ehtiyojlari bilan tanishishga, raqobatbardosh to'lov dasturlari orqali ishlab chiqaruvchilarni yo'qotmaslik hamda eng so'nggi texnologiyalardan xabardor bo'lishga tashkilotlarga ruxsat beradi.

Sertifikatlashtirish deganda, mahsulot (buyum, tovar) yoki xizmat muayyan standartga yoki texnikaviy shartlarga muvofiq kelishini tasdiqlash maqsadida o'tkaziladigan faoliyat tushunilib, ushbu faoliyat natijasida mahsulot (buyum, tovar)ning sifati haqida iste'molchini ishontiradigan tegishli hujjat - sertifikat beriladi. Sinash – bu o'rnatilgan muolajaga muvofiq holda bir yoki bir nechta xarakteristikani aniqlash. Sinash laboratoriyasi – sinashlarni o'tkazadigan laboratoriya. Akkreditlash tizimi – Akkreditlashni o'tkazish uchun protseduralar va boshqaruvning o'z qoidalariga ega bo'lgan tizim. Akkreditlash – Protsedura bo'lib, uning vositasida vakolatli idora shaxs yoki idoraning muayyan ishni bajarish huquqiga ega ekanligini rasmiy tan oladi. Akkreditlash bo'yicha idora – Akkreditlash tizimini boshqaruvchi va akkreditlashni o'tkazuvchi idora. Inspektsiya tekshiruvi – sertifikatlashtirish va akkreditlashda o'rnatilgan talablarga muvofiqligini tasdiqlash maqsadida sertifikatlashtirilgan mahsulot, sifat yoki ishlab chiqarishni boshqarish tizimlari, sertifikatlashtirish bo'yicha idoralar, sinash laboratoriyalari (markazlari) ning faoliyatini takroriy baholash protsedurasi. Sifat – O'z tafsilotlari majmuining talablarga muvofiqlik darajasi. Sifat menejmenti tizimi – Sifatga nisbatan tashkilotga rahbarlik qilish va boshqarish uchun menejment tizimi «Sertifikatlashtirish tizimi» atamasidan tashqari, sertifikatlashtirish sxemasi kiritilib, u quyidagicha ta'riflanadi: «Muvofiqlikning sertifikatlashtirilishini o'tkazishdagi uchinchi tomon faoliyatining tarkibi va tartibi». Sertifikatlashtirish tizimlarida qatnashuvchi uchta tushuncha to'g'risida to'xtalib o'tamiz: sertifikatlashtirish tizimidan foydalanish deganda, ushbu tizimning qoidalariga muvofiq guvoynoma talablariga berilgan sertifikatlashtirishdan foydalanish imkoniyati tushuniladi. Sertifikatlashtirish bo'yicha ISO tarkibidagi qo'mita tomonidan tayyorlangan hujjatda uchinchi tomon tarafidan amalga oshiriladigan sertifikatlashtirishning 9 ta sxemasi berilgan bo'lib, respublikamizda ham aynan shu 9 ta sxema tatbiq etilgan. Bu sxema bilan faqat mahsulot namunalari turlarini standartlar talablariga muvofiqligini maxsus tasdiqlangan sinov tashkilotlarida sinovdan o'tkaziladi. Bu xildagi sertifikatlashtirishda sinovga taqdim etilgan namunalarning belgilangan talablarga muvofiqligi tasdiqlanadi, xolos. Bu yo'l o'zining soddaligi va unga ko'p xarajat talab qilmasligi tufayli milliy va xalqaro savdo munosabatlarida muayyan darajada tarqalgan. Ikkinchi sxema. Bu

sxemada, mahsulotning namuna turlarini maxsus tasdiqlangan sinov tashkilotlarida sinovdan o'tkazilib, so'ngra uning sifatini savdo shahobchalaridan vaqti-vaqti bilan olinadigan namunalar asosida nazorat qilib boriladi. Bu usul taqdim etilgan namunalar sifatini baholash bilan seriyali chiqayotgan mahsulotning ham sifatini baholash imkonini beradi. Usulning afzalligi - uning soddaligidir. Uning kamchiligiga esa nazorat sinovlar natijasiga qarab, agar mahsulot standart talablariga nomuvofiqligi aniqlansa, baribir uni savdo shahobchalaridan chiqarib tashlash mumkin bo'lmaydi yoki uni chiqarib tashlash uchun birmuncha qiyinchiliklar tug'iladi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Toru Yoshizav, Handbook of optical metrology, 2008.
2. A.E.Fridman ,Quality of Measurements.A Metrological Reference, 2012.
3. Дворин В.М., Абдуазизов А.А. Метрология стандартизация и управление качеством. Учебное пособие, Ташкент, 2005.
4. Клевлеев В.М. Метрология, стандартизация и сертификация. Учебник. Москва, ИМПРАМ., 2004, 422 стр.
5. Сергеев А.Г. Основы метрологии, стандартизации и сертификации. Учебник, Москва, ЛОГОС, 2001,398 стр.
6. Исаев Р.И., Каримова У.Н. Метрология, стандартлаштириш ва сертификатлаштириш. Дарслик, Т: Фан ва технология, 2011, 496б.